

ลอจิสติกส์...

หัวใจในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

เศรษฐศาสตร์นอกตำรา

ศูนย์บริการลงทุน

ศูนย์รับและกระจายสินค้าที่ทันสมัย หรือที่เราเรียกกันสั้น ๆ ว่าลอจิสติกส์ เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่นับวันจะมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการผลิตและจัดส่งสินค้าจนถึงมือผู้บริโภคในสินค้าหลาย ๆ ชนิดที่ผลิตขึ้นในประเทศจะมีต้นทุนในส่วนนี้อยู่ถึงร้อยละ 30-40 ของต้นทุนสินค้า

ในด้านการแข่งขันระหว่างประเทศต้นทุนเกี่ยวกับการรับและกระจายสินค้าตลอดกระบวนการผลิตของไทยก็อยู่ในระดับที่สูงมากจนมีผลกระทบโดยตรงต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดโลก

หลายๆท่านอาจยังรู้สึกสับสนมากกว่ากิจกรรมด้านลอจิสติกส์คืออะไร

ในเรื่องนี้ Council of Logistics Management ได้ให้นิยามของ ลอจิสติกส์ ว่าประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 3 ส่วน คือ

กระบวนการด้านการวางแผน การนำมาใช้การควบคุมการเคลื่อนย้าย และการจัดเก็บสินค้าระหว่างการผลิตและสินค้าสำเร็จรูป โดยมีการบริหารตั้งแต่จุดเริ่มต้นคือจากแหล่งวัตถุดิบจนถึงมือผู้บริโภค

เป็นที่น่าเสียดายว่ายังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทและความสำคัญเกี่ยวกับกิจกรรมด้านลอจิสติกส์อย่างจริงจังในประเทศไทย

แต่จากการศึกษาเรื่องต้นทุนเกี่ยวกับการรับและกระจายสินค้าของสหรัฐอเมริกาในปี 2540 พบว่าต้นทุนเกี่ยวกับการรับและกระจายสินค้าจากผู้ผลิตไปถึงมือผู้บริโภคลดลงอย่างรวดเร็วจากร้อยละ 16.35 ของจีดีพีในปี 2535 เหลือเพียงร้อยละ 10.51 ของจีดีพี ในปี 2539 ทั้งนี้สัดส่วนดังกล่าวจะยิ่งลดลงมากขึ้นเมื่อมีการขยายตัวทางการค้าผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและนี่เป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดโลก เพราะเหตุการณ์เช่นนี้ไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะในอเมริกา แต่เกิดขึ้นทั่วโลก

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาเหตุการณ์สำคัญ 3 ประการที่จะส่งผลโดยตรงต่อการผลิตสินค้าจากประเทศกำลังพัฒนาโดยทั่วไป

เช่นเดียวกับประเทศไทย

เรื่องแรก การลดลงอย่างรวดเร็วของต้นทุนระบบการรับและกระจายสินค้า และการเพิ่มขึ้นของบริการที่ให้แก่ลูกค้า ในขณะที่กิจการต่าง ๆ ก็มีการขยายการค้าและการไปยังต่างประเทศเพื่อผลในการหาตลาดใหม่ แหล่งวัตถุดิบและที่ตั้งโรงงาน

เรื่องที่สอง การลดลงอย่างรวดเร็วของต้นทุนดำเนินการเกี่ยวกับระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นระบบการสื่อสารที่ทำให้ธุรกิจส่วนใหญ่ในประเทศพัฒนาแล้วได้โอกาสในการนำข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์เพื่อการจัดการสินค้าคงคลัง และการขนส่ง ตลอดจน

การพิจารณาความสามารถในการแข่งขันของชาติจึงไม่ใช่การพิจารณาจากจำนวนทรัพยากรธรรมชาติ หรือค่าจ้างแรงงานเช่นในอดีต แต่จะต้องพิจารณาจากต้นทุนการรับและกระจายสินค้าจนถึงมือผู้บริโภค

ธุรกิจที่เกี่ยวกับการรับและกระจายสินค้าที่สำคัญจะประกอบด้วย

คลังสินค้าขนาดใหญ่ เพื่อจัดเก็บและกระจายสินค้าของผู้ว่าจ้างคลังสินค้า อาจเป็นทั้งระบบอัตโนมัติหรือระบบใช้แรงงานหรือเครื่องจักรก็ได้โดยมีการบริหารและการจัดการแทนเจ้าของสินค้ารวมถึงบริการต่อเนื่องอื่น ๆ เช่น การตัดแยก บรรจุ ติดตราสินค้า การซ่อมแซมเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์ และการปรับแต่งสินค้าก่อนการจัดส่งให้แก่ผู้บริโภค เป็นต้น

ระบบการขนส่งเพื่อรองรับ

ขนาดเล็กดำเนินการ เพราะอยู่ในเขตชุมชน และขนส่งครั้งละไม่มาก ขณะที่การขนส่งในช่วงที่สองจะดำเนินการโดยรถบรรทุกขนาดใหญ่ เนื่องจากเป็นการขนส่งสินค้าจำนวนมาก

การจัดการด้วยระบบคอมพิวเตอร์ จะต้องมีมีการเชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ เข้าด้วยกันโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ เช่น ระหว่างผู้สั่งซื้อสินค้า ผู้ผลิตสินค้า คลังเก็บและกระจายสินค้า ผู้ประกอบการขนส่ง ฯลฯ

ทั้งนี้ อาจมีขั้นตอนในการเชื่อมโยงต่าง ๆ เป็นต้นว่า

เชื่อมโยงด้านการตลาดกับเจ้าของสินค้า

รับคำสั่งซื้อจากผู้สั่งซื้อแทนเจ้าของสินค้า

ออกใบสั่งซื้อแทนเจ้าของสินค้า

บริการชำระและเรียกเก็บค่า

จะช่วยลดค่าใช้จ่าย และเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการได้อย่างมาก เช่น ลดปัญหาเรื่องการเก็บสต็อกวัตถุดิบจำนวนมาก ลดปัญหาที่โรงงานต้องปิดตัวเองเนื่องจากปัญหาวัตถุดิบส่งมาไม่ทัน ฯลฯ โดยเฉพาะการผลิตยุคใหม่ที่นำระบบ "ทันเวลาพอดี" (Just-in-Time Production) มาใช้เพื่อพยายามลดปริมาณสต็อกสินค้า และเพิ่มความรวดเร็วและตรงเวลาในการขนส่งวัตถุดิบและสินค้าสำเร็จรูป

ในปัจจุบันประเทศไทยมีผู้ประกอบการด้านลอจิสติกส์ที่สำคัญประกอบด้วย

ในกลุ่มธุรกิจ Courier คือ การรับส่งเอกสารหรือพัสดุด่วนของเอกชนในประเทศไทยหลายราย เช่น Federal Express (FedEx), DHL, United Parcel Services (UPS), Yamoto TNT ฯลฯ

ในกลุ่มธุรกิจยานยนต์ จะมีศูนย์ลอจิสติกส์ที่เปิดดำเนินการแล้วประกอบด้วย บริษัท ฮอนด้า, เอเอ็นไอ โลจิสติกส์, เอ็มเอ็มซี สิทธิพล, Logistics Alliance (Thailand), KPN-ST Logistics

ในกลุ่มธุรกิจค้าปลีก ศูนย์รับและกระจายสินค้าของบริษัท ซีพี เซเว่นอีเลฟเว่น จำกัด ศูนย์กระจายสินค้าของบริษัท อินเดป กลุ่มเซ็นทรัล เป็นต้น

สำหรับท่านที่สนใจพัฒนาธุรกิจลอจิสติกส์ สามารถยื่นขอรับการส่งเสริมในชื่อกิจการศูนย์รับและกระจายสินค้าที่ทันสมัย ได้ที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน โดยมีสิทธิประโยชน์และข้อปฏิบัติดังนี้

จะต้องมีศูนย์รับและกระจายสินค้าที่ทันสมัย ควบคุมด้วยระบบคอมพิวเตอร์ตามที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนกำหนด

จะไม่จำกัดอัตราส่วนการถือหุ้นของต่างชาติ กรณีเป็นกิจการที่เน้นบริการระหว่างประเทศหรือตั้งในเขต 3

จะได้รับยกเว้นอากรไม่ว่าจะตั้งสำนักงานอยู่ในเขตใด

และจะได้รับยกเว้นภาษีเงินได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ปัจจุบันการพิจารณาความสามารถในการแข่งขันของชาติไม่ใช่การพิจารณาจากจำนวนทรัพยากรธรรมชาติ หรือค่าจ้างแรงงานเช่นในอดีต แต่จะต้องพิจารณาจากต้นทุนการรับและกระจายสินค้าจนถึงมือผู้บริโภค

ต้นทุนที่ไม่จำเป็นอื่น ในระบบการเก็บและกระจายสินค้าแบบเดิมที่เน้นการแฉงนับและจัดส่งสินค้าโดยพนักงานประจำคลังสินค้า

เรื่องที่สาม การเชื่อมโยงระบบการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ผลิตกับผู้ซื้อรายใหญ่โดยผ่านเครือข่ายระบบข้อมูล และระบบการรับและกระจายสินค้าที่ทันสมัย ได้กลายเป็นหัวใจความสำเร็จของการจัดการห่วงโซ่การผลิต ในปัจจุบัน

เหตุการณ์เหล่านี้ส่งผลโดยตรงต่อขีดความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศต่าง ๆ โดยตรง เพราะประเทศที่สามารถปรับระบบการรับและกระจายสินค้าที่ทันสมัยได้มากเพียงใดย่อมสามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้มากเท่านั้น เพราะย่อมหมายถึงต้นทุนสินค้าและบริการจะลดต่ำกว่าประเทศคู่แข่งอื่น ๆ ด้วย

การกระจายสินค้า ระบบการขนส่งจะต้องเป็นระบบหรือเครือข่ายที่ครอบคลุมพื้นที่การตลาดและการผลิตของผู้ว่าจ้างโดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ช่วงคือ

ช่วงแรก จากผู้ผลิตมายังคลังสินค้ากลางของระบบลอจิสติกส์ที่อาจเรียกว่า "ศูนย์กระจายสินค้า" (Distribution Center-DC)

ช่วงที่สอง จากคลังสินค้ากลางหรือคลังกระจายสินค้ามายังคลังสินค้าย่อยในภูมิภาค หรือคลังสินค้าของผู้ซื้อสินค้า

ช่วงที่สาม จากคลังสินค้าย่อยในภูมิภาค หรือคลังสินค้าของผู้ซื้อไปยังร้านค้าย่อย ผู้บริโภคหรือผู้บริโภคปลายทางที่แท้จริง

การจัดระบบการขนส่งทั้งสามช่วงข้างต้น จำเป็นต้องใช้วิธีการและยานพาหนะในการขนส่งที่แตกต่างกันตามลักษณะเฉพาะ เช่น การขนส่งช่วงที่ 1 และ 3 มักใช้รถบรรทุก

สินค้าซึ่งอาจจะมีระบบที่ทันสมัยโดยการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ บริการด้านภาษีอากร มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (EDI) ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การติดตามตำแหน่งของสินค้าระหว่างการขนส่ง ซึ่งถ้าเป็นระบบที่ทันสมัยมาก ๆ จะใช้ระบบ "Satellite Tracking" ที่สามารถตรวจสอบตำแหน่งของสินค้าขณะขนส่งผ่านเครือข่ายดาวเทียมได้

สำหรับการดำเนินธุรกิจด้านลอจิสติกส์ในประเทศไทยยังอยู่ในระยะเริ่มต้น นักธุรกิจไทยยังสนใจเกี่ยวกับธุรกิจนี้ไม่มากนัก แต่เมื่อต้องเผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นจึงเริ่มให้ความสนใจในการนำระบบลอจิสติกส์มาใช้

ทั้งนี้ เนื่องจากระบบลอจิสติกส์ที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ

คอลัมน์ "เศรษฐศาสตร์นอกตำรา" โดยพิมพ์มาติโก โองะยอโลก เศรษฐกิจการลงทุนในมุมมองของนักเขียนที่มีนามสกุลอยู่ด้าน ทุกวันจันทร์ E-mail: head @ bol.go.th รายละเอียดเพิ่มเติม โทร. 537-8117-55 ต่อ 1101-1108